

Oblaci i oborine

Agroklimatologija s osnovama fizike
Vježbe
dr. sc. Bojana Brozović

volumen zraka u
slobodnoj
atmosfera -
oblak

sublimacija

sloj zraka gubi
prozirnost, a obasjan
odozgo ili sa strane
postaje bjel, siv ili taman,
ovisno odakle dolazi
svjetlo, kolika mu je
debljina i koliko
elemenata sadrži

kondenzacija

mikroskopske
kapljice vode
i kristalići
leda - oblačni
elementi

volumen zraka uz tlo
- magla

☒ **Kondenzacija** - prelazak vodene pare iz plinovitog u tekuće stanje, počinje na kondenzacijskim jezgrama, čija je koncentracija promjenjiva, a potječu iz prirodnih izvora ili ih stvara čovjek

- ☒ jezgre prema veličini dijelimo na:
- sitne ili Aitkenove $\varphi < 0,1 \mu\text{m}$
  - velike $\varphi 0,1-1 \mu\text{m}$
  - gigantske $\varphi > 1 \mu\text{m}$

Vodu upijaju zato što su higroskopne, počinju djelovati kad relativna vlažnost poraste na oko 70%, kad zrak još nije zasićen vodenom parom.

Ako se zrak ohlađuje i relativna vlažnost dalje povećava, sve će se više molekula vode taložiti na jezgrama.

Kapljice vode nastaju kada se zrak ohladi do temperature rosišta.

Veličina nastalih kapljica ovisi o veličini kondenzacijskih jezgara.

Sublimacija - izravan prijelaz vodene pare iz plinovitog u kruto stanje, zbiva se na sublimacijskim ledenim jezgrama

Prema morfološkoj klasifikaciji oblake svrstavamo u deset rodova:

- * Cirrus (Ci)
- * Cirrocumulus (Cc)
- * Cirrostratus (Cs)
- * Altocumulus (Ac)
- * Altostratus (As)
- * Nimbostratus (Ns)
- * Stratocumulus (Sc)
- * Stratus (St)
- * Cumulus (Cu)
- * Cumulonimbus (Cb)

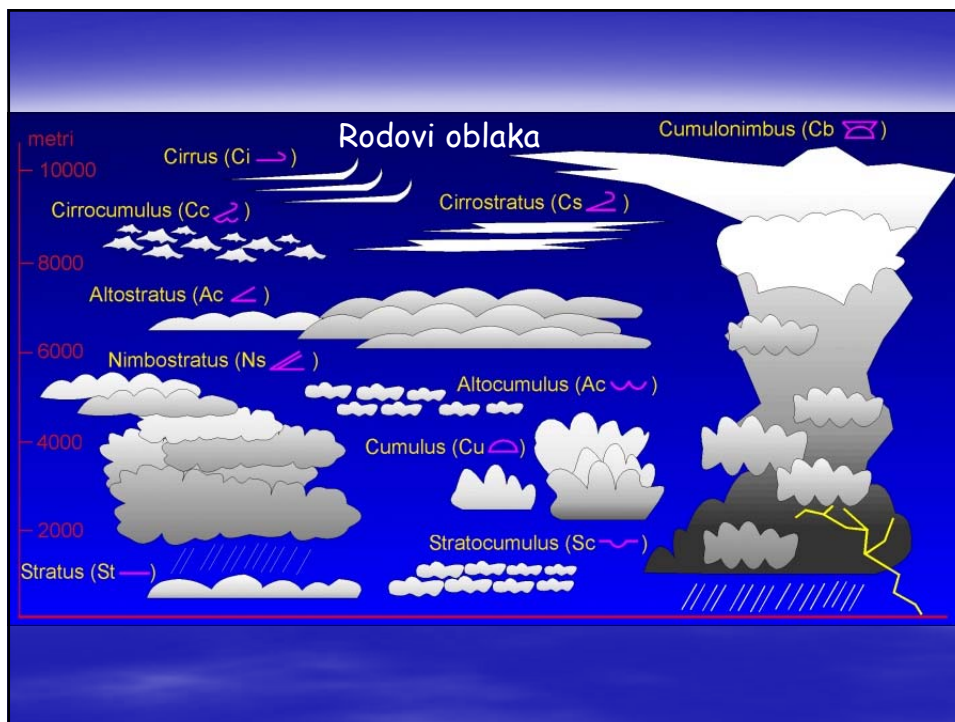
Osnovni su oblici:

- vlaknasti oblaci
- slojeviti oblaci
- grudasti oblaci

Prema visini podnice oblake dijelimo na:

- visoke, između 5 i 13 km
- srednje, između 2 i 7 km
- niske, do 2 km

- * postanak oblaka vezan je uz ohlađivanje zraka - izobarički ili adijabatički proces

Naoblaka - ukupna količina oblaka

Rodovi i vrste oblaka ocjenjuju se na meteorološkim stanicama.

Naoblaka se iskazuje u desetinama zastrte površine neba, a ocjena se donosi vizualno.

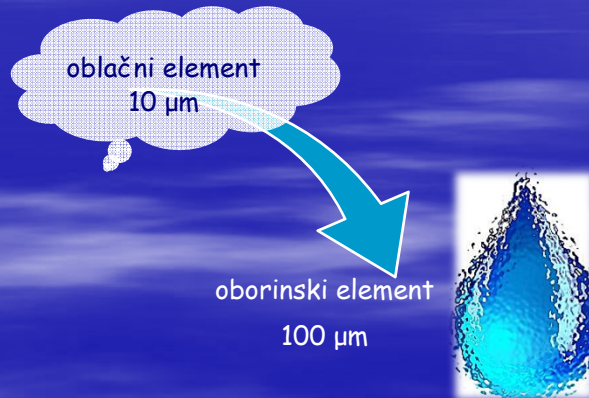
Naoblaku procjenjujemo u skali od 0-10.

Raspodjelu naoblake na Zemlji prikazuju izonefe (linije jednake naoblake).

Oblaci se raspadaju i rasplinjuju uvijek kad je isparavanje postojećih oblačnih elemenata, kapljica i kristala brže od stvaranja novih.

OBORINE

- * oblačni elementi (sitne kapi i kristalići leda) ~ 10 μm lebde ili se dižu, ako padaju brzine su im vrlo male i brzo se ispare
- * kada oblačne tvorevine narastu više od 100 μm mogu na tlo dospjeti u obliku rosulje

vodeni oblaci

- * kišne kapi nastaju povećavanjem sitnih oblačnih kapljica združivanjem više sitnih kapljica pri njihovom sudaru - koalescencija ili zgrušavanjem - koagulacija
- * zgrušavanje - sposobnost većih kapljica da na sebe vežu okolne sitnije elemente, što su kapljice veće, koagulacija je brža, a ako narastu previše postaju nestabilne i prskaju - kiša
- * ako kišne kapi ispare na putu do tla - pruge ili virge

ledeni oblaci

- * porast kristala u čistom ledenom oblaku ovisi o brzini sublimacije vodene pare na kristalu ili o međusobnom spajanju kristala pri dodiru i sudaru
- * sudarom se dva ili više kristala sljepljuju pa nastaju pahuljice snijega koje se mogu na putu do tla otopiti pa pada kiša ili ostaju u obliku snijega
- * susnježica - kiša pomiješana sa snijegom
- * ledene iglice (nerazvijeni kristali) - kratkotrajno mogu padati pri vrlo niskim temperaturama, lebde

miješani oblaci Ns i Cb

- * uz obične i pothlađene kapljice postoje i ledeni kristali
- * najlakše se stvara oborina
- * razvoj oborinskih elementa u ovim oblacima ovisi o temperaturi
- * što je temperatura niža ledeni kristali sublimacijom rastu brže nego pothlađene kapljice kondenzacijom
- * pri sudaru većih kristala i pothlađenih kapljica voda će se na kristalu smrznuti
- * nastaju različite krute tvorevine ovisno o brzini sublimacije i načinu smrzavanja

tvorevine sa snježnom strukturom

bijele, neprozirne
(zbog molekula
zaleđenog zraka)

brzo smrzavanje
kapljica na
ledenim kristalima

snijeg

solika

zrnati
snijeg

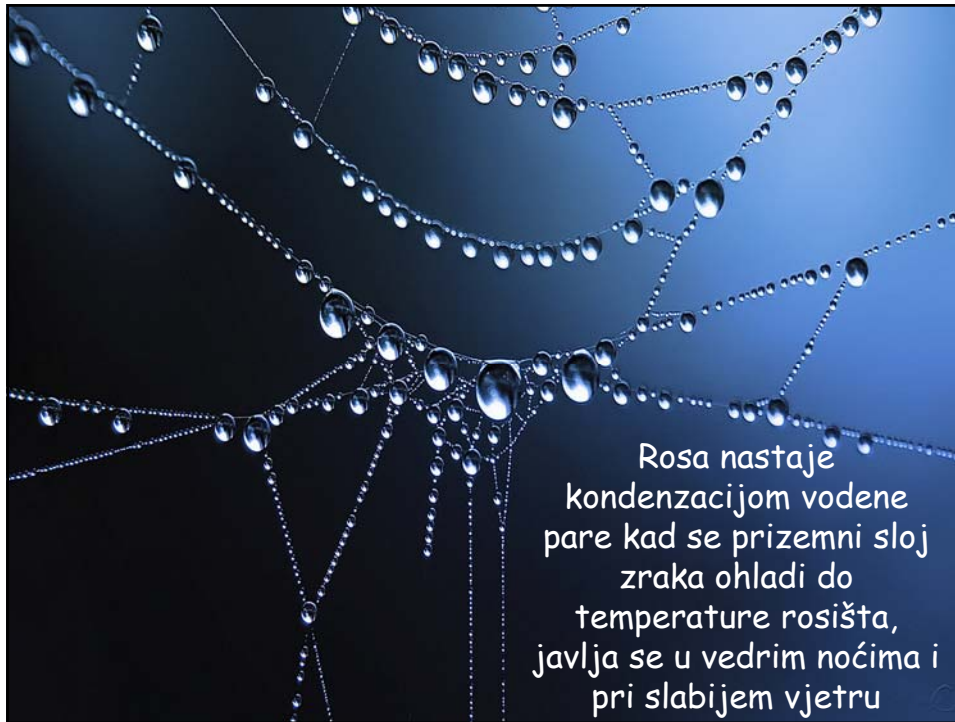
10 cm snijega = 1 mm vode

- * tvorevine s ledenom korom su prozirne ili poluprozirne
- * nastaju sudarom pothlađenih kapljica na ledenim kristalima
- * jedan dio vode najprije se razlije po kristalu i tek onda postupno prelazi u kruto stanje
- * ledena zrna, sugradica i tuča
- * tuča - oborina sastavljena od kuglica ili nepravilnih komada leda, isključivo iz Cb, najčešće u toplom dijelu godine
- * promjer - 5 - 50 mm

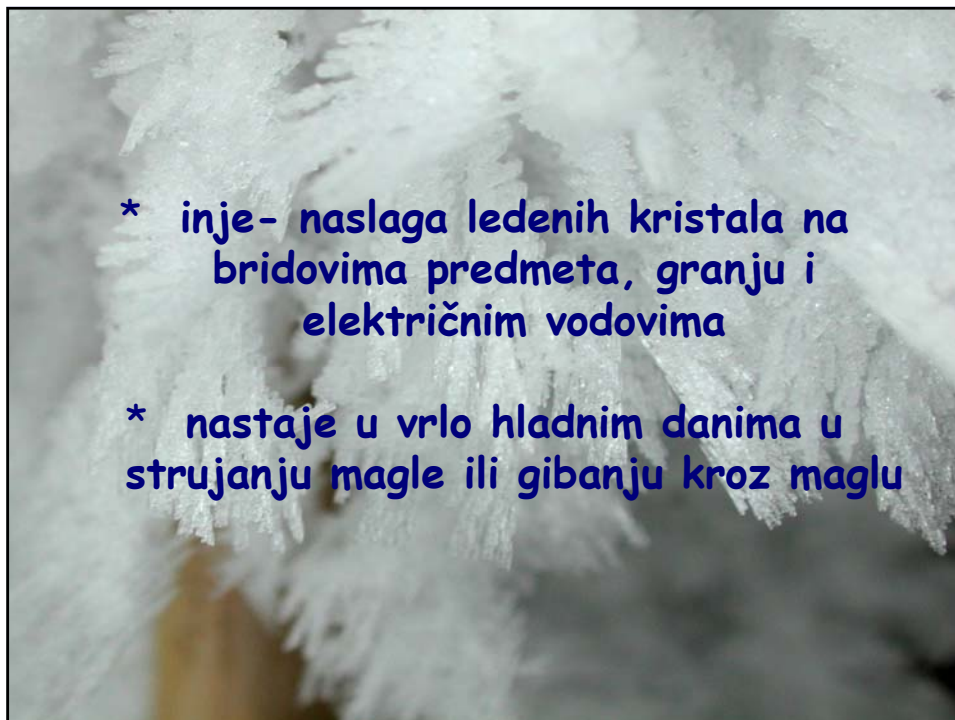

Rosa, mraz i inje

- oborine koje nastaju na tlu ili predmetima -

Rosa nastaje
kondenzacijom vodene
pare kad se prizemni sloj
zraka ohladi do
temperature rosišta,
javlja se u vedrim noćima i
pri slabijem vjetru

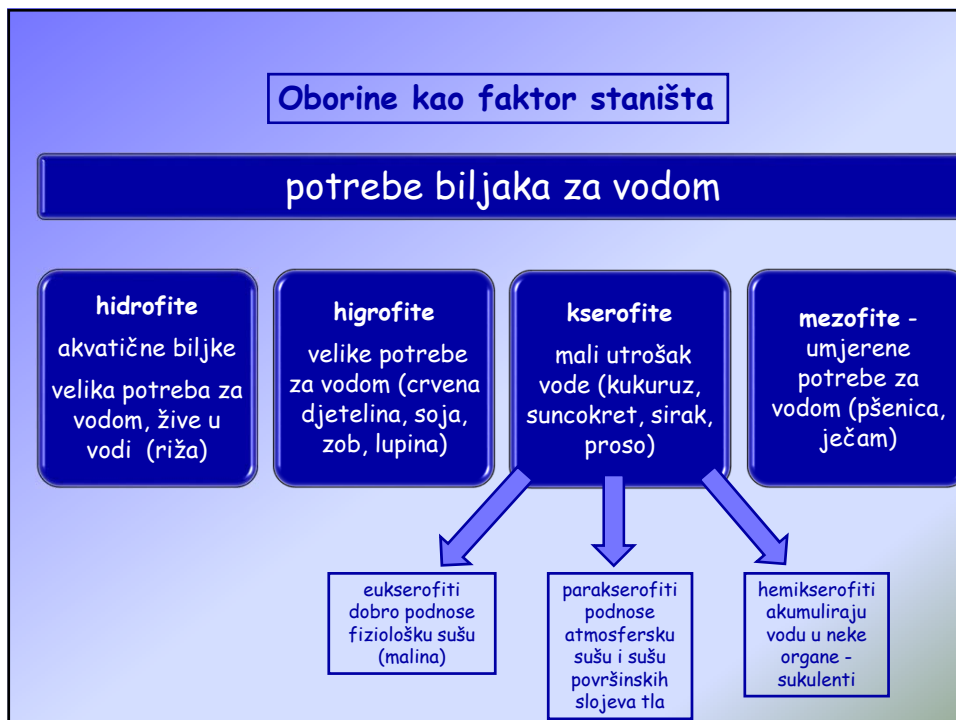

- * inje- naslaga ledenih kristala na
bridovima predmeta, granju i
električnim vodovima
- * nastaje u vrlo hladnim danima u
strujanju magle ili gibanju kroz maglu

- Mraz -

- * nastaje sublimacijom vodene pare na ohlađenim predmetima ili biljkama kada je temperatura rosišta ispod 0 °C, a zrak se ohladi ispod rosišta
- * advekcijski, radijacijski i evaporacijski

Pozitivan utjecaj snijega

- * izvor vode u mnogim krajevima, nakon otapanja
- * izvrstan termoizolator, čuva ozimine od niskih temperatura
- * snjegobrani, kozlići - drvene naprave za zadržavanje snijega

Mjere borbe protiv ledene kore

- * ako je ledena kora u snijegu, plugom se može otvoriti ulaz zraka na 20 - 20 cm razmaka ili potanjurati na razmake - napraviti "hodnike"
- * ako je ledena kora na snijegu ili na usjevu (tlu) moguće je posipati tamnim tvarima da upijaju sunčevu toplinu

Negativan utjecaj snijega

- * kidanje grana kod voćaka
- * ako se dugo zadrži može izazvati pojavu gljivičnih bolesti kao i intoksikaciju akumulacijom CO_2 - gušenje usjeva
- * otežava zagrijavanje tla u proljeće, velik albedo (80 - 90 %)
- * sprečava izmrzavanje tla
- * usporava proljetne radove
- * kasni snijeg - polijeganje ozimina, uništavanje posijanih jarina
- * pojava ledene kore u snijegu i na snijegu
- * osobito je štetna ledena kora na tlu i usjevu

